

[Per Hækkerup.]

Jeg skal i den forbindelse bare erindre om, at i en sådan analyse ville man jo kunne få meget værdifuldt materiale som sammenligningsgrundlag, hvis man prøver på at vurdere, hvordan hændelsesforløbet var i Jugoslavien i 1948-49, hvor Jugoslavien frigjorde sig fra Stalinstyrets beherskelse; hvis man ser på forløbet i Berlin 1953, i Østberlin 1953, hvis man sammenligner den skæbne, der blev Polen og Ungarn til del i 1956, forskellen mellem hændelsesforløbet i de to lande og de politiske konsekvenser, man kunne drage af det, hvis man ser på, hvorledes det har været muligt for Rumænien at føre en udenrigspolitik, som inden for Warszawapagtens rammer alligevel har et markeret eget ansigt i forhold til de andre østeuropæiske lande, og sammenligner det med hændelsesforløbet op til krisen i Czekoslovakiet og den nuværende situation i Czekoslovakiet. Jeg er overbevist om, at man i en sammenligning af denne historiske udviklingsproces, af dens enkelte faser, vil kunne få meget, der kan belyse, både hvad vilkår, betingelser, forudsætninger osv. er for udviklingen inden for den kommunistiske landekreds og samtidig grundlaget for, at vi kan bedømme, på hvilken måde vi skal tilrettelægge vore afspændingsbestrebelse, vor afspændingspolitik, uden at risikere at bidrage til, at lande kommer ud for ubehagelige oplevelser i Østeuropa.

Jeg vil i den henseende gerne understrege, at da vi for et års tid siden eller godt et års tid siden havde en udenrigsdebat her i tinget, lagde den daværende udenrigsminister og jeg megen vægt på, at den vestlige verden i sin afspændingspolitik hele tiden havde for øje, at vi ikke måtte forsøge på at drive denne politik længere, end at den fandt godkendelse i Moskva, og jeg tror fortsat, at det må være udgangspunktet, når man skal tilrettelægge sin afspændingsvirksomhed, at man holder sig for øje, at man ikke må risikere at bidrage til et eller andet brud med Moskva, for der bliver ikke nogen virkelig afspænding i Europa, hvis ikke det bliver en afspænding, som Sovjetunionen er forpligtet af. Jeg tror, det er en grundsætning, som især den franske udenrigsledelse i den sidste måneds tid har måttet erkende; mange af de udtalelser, der igennem det sidste års tid er

blevet fremsat i forskellige østeuropæiske lande af den franske statschef, har jo i hvert fald næppe været egnet til at berolige Sovjetunionen i retning af, hvordan en afspændingspolitik skulle tilstræbes.

Jeg bemærkede mig, at udenrigsministeren i spørgsmålet om, hvad nu konsekvenserne bliver af det her, ikke beskæftigede sig med konsekvenserne inden for den kommunistiske landekreds — det mener jeg må være forbeholdt en mere indgående analyse, så det bebrejder jeg ikke ministeren at ministeren ikke kom ind på — men jeg lagde mærke til, at ministeren sagde om konsekvenserne for os i den vestlige verden, at på længere sigt er der ingen anden acceptabel udenrigspolitisk målsætning end afspænding og forståelse i forholdet mellem øst og vest. Det er vi 100 pct. enige i, men jeg kunne godt lide at vide: hvad mener ministeren med „på længere sigt“? Jeg måtte opfatte ministerens indlæg i dag i øvrigt sådan, at det er den danske regerings opfattelse, at også i dette øjeblik og også som ledetråd for den udenrigspolitik, vi skal føre i dag og i morgen og i den næste måned og ikke blot på længere sigt, må der ikke ske nogen ændring som følge af det, der er sket i Czekoslovakiet, af vor stilling til afspændingen. Det er klart, at de konkrete skridt, man kan tage, må være påvirket af det — det er bl. a. det, en nærmere analyse skal vise — men som målsætning — som ministeren siger det — da må det være gældende også i dag som målsætning for den danske regerings bestræbelser. Hvis jeg ikke hører andet, så tillader jeg mig at opfatte, at det var også det, ministeren mente, selv om ministeren sagde „på længere sigt“.

I den forbindelse er der igen et lille sprogligt spørgsmål, som jeg er ked af at jeg må rejse. Det er dér, hvor ministeren taler om sikkerhedskonferencen, hvor ministeren siger, at der må komme en udvikling, sådan at den „engang“ får bærekraft, tanken om en sådan konference om europæiske sikkerhedsproblemer. Engang får bærekraft. Ministeren må ikke blive ved med at skyde alting ud i fremtiden, „på længere sigt“, „engang får bærekraft“ og „det løser sig nok“ osv. Det er sådan lidt Mr. Micawber-agtigt. Det ved jeg godt er slet ikke ministerens indstilling, men så må det være koncipisten, der